

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЦЕНТР
АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

**ВИЗНАЧАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ГЕНЕЗИСУ ДЕРЖАВНОСТІ
І ПРАВА**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Миколаїв
Видавництво "Гліон"
2007

Редакційна колегія:

Терентьев В.І. канд. юр. наук, доцент (голова);
Достлар Р.М. канд. юр. наук;
Ємельянова Л.В. канд. юр. наук, доцент;
Козаченко О.В. канд. юр. наук, доцент (заступник голови);
Козляковський П.А. канд. пед. наук, доцент;
Щукін В.В. канд. іст. наук;
Обручков Р.І.;
Мусиченко О.М.

Визначальні тенденції генезу державності і права:

В 42 Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції "Треті Прибузькі юридичні читання" / За ред. В.І. Терентьева, О.В. Козаченка. – Миколаїв: Вид-во "Іпсон", 2007. – 732 с.

ББК 34

У збірнику наукових праць репрезентуються матеріали доповідей, які були представлені під час проведення пленарних і секційних засідань міжнародної науково-практичної конференції "Треті Прибузькі юридичні читання", що відбувалася 23-24 листопада 2007 року в Миколаївському навчальному центрі Одеської національної юридичної академії і проходила під гаслом святкування 160-річчя Одеської правової школи та 10-річчя перетворення Юридичного інституту Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова в Одеську національну юридичну академію.

Автори наукових статей досліджують актуальні проблеми генезису державності і права як в цілому, так і різної галузевої належності, з метою їх оптимізації та створення наукових засад для подальшого якісного перетворення.

© Миколаївський навчальний центр
Одеської національної юридичної академії

ПЕРЕДМОВА

Сучасний стан розвитку права і державності в Україні вимагає повернення полеміки відносно актуальних питань генезису права і пошуку оптимальних форм державотворення з метою приведення їх у відповідність до загальних потреб розвитку суспільства. Найбільш вагомі результати таких дискусій традиційно отримують під час проведення наукових конференцій, в яких приймають участь представники юридичної еліти: від науковців до тих, на кого покладається завдання по реалізації новітніх здобутків правової науки. Не є виключенням конференція, яка протягом останніх трьох років збирає у листопаді на Миколаївщині науковців, представників судових і правоохоронних органів, працівників органів місцевого самоврядування – всіх тих, кому не байдужі проблеми розвитку українського права і держави, які всім серцем воліють надати праву оптимального змісту, а державності України ознак сучасної і сильної владної інституції, що створює умови для вирішення найскладніших питань соціального розвитку суспільства.

У збірник включені тези доповідей, які заявлені учасниками Міжнародної науково-практичної конференції "Треті Прибузькі юридичні читання", що проводиться 23-24 листопада 2007 року на базі Миколаївського навчального центру Одеської національної юридичної академії. Звертає на себе увагу широке представництво науковців, які виявили бажання прийняти участь у науковому форумі – це посланці наукової юридичної еліти Польщі, Російської Федерації, Казахстану. Традиційно активну участь приймають представники всіх відомих наукових юридичних шкіл різних регіонів України.

Даний науковий форум проводиться під гаслом святкування 160-річчя Одеської правової школи та 10-річчя перетворення Юридичного інституту Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова в Одеську національну юридичну академію. Сьогодні Одеська національна юридична академія один з лідерів в Україні серед вищих навчальних закладів на базі яких здійснюється підготовка юристів всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів: молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра, за IV рівнем акредитації. Академія готує фахівців у сфері державного управління, місцевого самоврядування, правової роботи в державних та підприємницьких структурах усіх форм власності, міжнародного права і міжнародних відносин, європейського права, фахівців для роботи в судових, правоохоронних органах, у підрозділах митних та податкових відомств.

Сьогодні Академією встановлені міжнародні зв'язки з навчальними закладами і дослідницькими центрами Австрії, Данії, Італії, Канади, Німеччини, Польщі, Російської Федерації, Сполученнях Штатів Америки, Угорщини, Королівства Великої Британії, Болгарії та інших країн. Укладені Академією

лення від проекту, що суперечить суспільним інтересам або порушує інших осіб, передбачені п.7 ст.376 ЦК. Відповідно до вимог вказаної ЦК таке нерухоме майно у разі пред'явлення позову відповідним органом державної влади або органом місцевого самоврядування підлягає знесенню за рішенням суду тільки у випадку, якщо проведення відповідної перебудови є неможливим або особа, яка здійснила (здійснює) будівництво, відмовляється від її проведення.

У зв'язку з тим, що позивачем не було надано доказів того, що самочинна залізобетонна конструкція розміром 3,6х6,0 м, про знесення якої було пред'явлено позов, збудована відповідачами з істотними порушеннями будівельних норм і правил, що суперечить суспільним інтересам або порушує права інших осіб, а проведення її перебудови є неможливим, міською радою, як органом місцевого самоврядування, що заявив такий позов, надано не було, суд також обґрунтовано відмовив у задоволенні цієї частини позовних вимог.

Таким чином, з огляду на рішення у справах даної категорії можна зробити висновок про те, що судом всебічно та всесторонньо досліджуються всі обставини справи, надається оцінка доказів сторін та проводиться ґрунтовний аналіз обставин справи, що надає змогу для винесення справедливих рішень з цієї категорії справ.

Література:

1. Про визнання недійсним договору оренди, виселення та зобов'язання знести самочинне будівництво: Постанова, Вищий господарський суд України N 22/114-06-2526, 19.12.2006р.
2. Про звільнення земельної ділянки шляхом знесення самовільно збудованого нежилого приміщення; стягнення суми плати за землю: Постанова, Вищий господарський суд України N 30/364 (8/166)-06, 07.06.2007р.
3. Про знесення самочинної споруди: Ухвала, Спеціалізовані суди, N 22-1554/06, 15.11.2006р.

Грицан О.А.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ НАДР ОРГАНАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

В умовах високого техногенного навантаження на навколишнє середовище в промислово розвинених районах особливої актуальності набувають питання організаційно-правового забезпечення державного контролю за раціональним використанням та охороною надр.

Відповідно до Кодексу України про надра (КУпН), державний контроль і нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню надр, їх використанням

та охороною здійснюють наступні державні органи: Кабінет Міністрів України (п.2 ч.1 ст.8), спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр та його органи на місцях (ч.1 ст. 61), Державний комітет з охорони праці та гірничого нагляду та його органи на місцях (ч.2 ст.61), місцеві Ради народних депутатів, органи виконавчої влади на місцях, Міністерство охорони навколишнього природного середовища та його органи на місцях [1].

Як зазначає О.Ф. Андрійко, для переважної частини суб'єктів контролю він не є основною діяльністю і притаманний як невід'ємна частина управлінської діяльності, а отже є супровідною (похідною) функцією основної діяльності суб'єктів виконавчої влади, місцевого самоврядування. Для інших – контроль є основною функцією, яку держава уповноважила їх здійснювати, визначивши і закріпивши у нормативно-правових актах обсяг і сферу здійснення контрольної діяльності [2]. На цій основі вважаємо за можливе стверджувати, що систему органів надвідомчого державного контролю в сфері охорони надр складають органи загальної та спеціальної компетенції. Аналогічні думки щодо суб'єктного складу органів державного контролю вже висловлювалися стосовно деяких інших природних об'єктів, зокрема, атмосферного повітря [3, с.7] та земель [4, с. 83].

На сьогоднішній день органами спеціалізованого державного контролю за використанням та охороною надр в Україні є: Головне управління державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр, що діє в складі Державної геологічної служби Мінприроди (ДГС), та його територіальні інспекції; Державна екологічна інспекція Мінприроди та її місцеві підрозділи; Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляд) та його органи на місцях; Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель, що діє в складі Державного агентства земельних ресурсів України.

Таким чином, в сучасний період створена розгалужена система органів спеціалізованого контролю в сфері користування надрами. Не викликає жодного сумніву, що зазначені органи відіграють чималу роль у забезпеченні раціонального використання та охорони надр. Водночас, за таких обставин, неминуче виникають проблеми, пов'язані з паралелізмом в роботі та дублюванням контрольних повноважень.

Зокрема, як Головне управління державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр ДГС, так і Держгірпромнагляд уповноважені здійснювати контроль за геологічним вивченням надр [5]. Як зазначає В.І. Андрейцев, розмежування тут здійснюється за змістом геологічного контролю і гірничого нагляду. Якщо органи геологічного контролю стежать за власне геологічним вивченням надр, то органи гір-

ничого нагляду наглядають за веденням робіт, пов'язаних з геологічним вивченням надр, їх використанням та охороною [6, с. 593]. Виходячи з цього, державний геологічний контроль в першу чергу повинен бути спрямований результат геологічного вивчення надр, а гірничий нагляд – здійснюватися щодо самого технологічного процесу цього вивчення.

Водночас, відповідно до ст. 62 КУпН, органи державного геологічного контролю перевіряють “повноту вихідних даних про кількість та якість запасів основних і спільно залягаючи корисних копалин”, а органи державного гірничого нагляду – “повноту вивчення родовищ корисних копалин, гірничо-технічних, інженерно-геологічних та інших умов їх розробки”. Як випливає зі ст. 37 КУпН, метою саме геологічного вивчення надр є одержання даних про їх геологічну будову, процеси, що відбуваються в них, виявлення і оцінка запасів корисних копалин, вивчення закономірностей їх формування і розміщення, з'ясування гірничих та інших умов розробки родовищ корисних копалин і використання надр для цілей, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин. Тобто фактично в даному випадку йдеться про дублювання органом гірничого нагляду функції органу геологічного контролю.

Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення [7], справи з питань порушення вимог щодо охорони надр (ст.57) та порушення правил і вимог проведення робіт по геологічному вивченню надр (ст.59) можуть бути в потрібній підвідомчості. Розглядати їх та притягувати до адміністративної відповідальності мають право органи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади за охороною праці (ст. 231), органи державного геологічного контролю (ст.231-1) та органи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі екології та природних ресурсів України (ст. 242-1).

Доволі важко уникнути паралелізму та дублювання контрольних повноважень різними органами і за умови, коли природний об'єкт знаходиться у нерозривному зв'язку з іншими природними об'єктами. Так, державний контроль за здійсненням рекультивативних земель, порушених внаслідок надрокористування, здійснюють як Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель, так і Управління державного геологічного контролю ДГС [8].

Незрозумілим також залишається розмежування контрольних повноважень Державної геологічної служби та Державної екологічної інспекції. Обидва органи уповноважені законодавством здійснювати контроль за додержанням вимог законодавства про охорону надр та додержання умов спеціальних дозволів на користування надрами [9].

Вищенаведені приклади дублювання контрольних функцій різних державних органів неминує призводити до збільшення державного тиску на суб'єктів надрокористування, знижують ефективність контрольної діяльності. Та-

ким чином, існує нагальна потреба у перегляді законодавства в даній сфері з метою усунення існуючих колізій.

Література:

1. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1994. – № 36. – Ст. 340.
2. Андрійко О.Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 1999.
3. Мальшико Н.И. Государственный контроль за охраной атмосферного воздуха. – К.: Наукова думка, 1982. – 130 с.
4. Хомяченко С. І. Правове забезпечення контролю за використанням та охороною земель в Україні. – Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2004. – 207 с.
5. Див.: Положення про відділ контролю за геологічним вивченням надр Управління державного геологічного контролю // http://www.dgs.kiev.ua/struc_kontr.htm; Положення про Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2006 року № 1640 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 47. – Ст. 62.
6. Андрейцев В.І. Гірничий нагляд // Юридична енциклопедія. – Т. 1. – 1998. – С. 593.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
8. Див.: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1958 “Про утворення Державної інспекції з контролю за використанням та охороною земель” // Офіційний вісник України. – 2002. – № 52. – С. 100. – Ст. 2378.; Положення про відділ контролю за використанням надр Управління державного геологічного контролю // http://www.dgs.kiev.ua/struc_konv.htm.
9. Див.: Положення про відділ контролю за геологічним вивченням надр Управління державного геологічного контролю // http://www.dgs.kiev.ua/struc_kontr.htm; Положення про Державну екологічну інспекцію / Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2001 року № 1520 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 47. – Ст. 2084.

А. Дашковська

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ В УКРАЇНІ

У сучасній теорії держави та права все частіше можна зустріти твердження, що засоби масової інформації є четвертою гілкою влади. Й дійсно, роль та місце засобів масової інформації у сьогоднішньому політичному житті держави важко переоцінити. Особливо потужний вплив цієї “влади” відчутно під час виборчого процесу.

Вибори є багатоступеневим і різноманітним процесом, що складається з діяльності його суб'єктів, організаторів і учасників, з комплексу заходів, здійснюваних державними і громадськими структурами [1].

<i>Кравченко Г., Дудченко О.С.</i>	Патронат над дітьми в УРСР за положенням про патрунування дітей у колгоспах та родинах трудящих 1940 року.....	425
<i>Кривенко Ю.В.</i>	Благодійна діяльність релігійних організацій та церкви.....	429
<i>Крумаленко М.В.</i>	Правове становище циган на українських землях Великого князівства литовського.....	433
<i>Кулі К.К.</i>	Інновації у місцевому самоврядуванні України: поняття та система.....	436
<i>Личенко І.</i>	Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів державного управління щодо захисту права власності.....	439
<i>Мацкевич Р.Н.</i>	Інституціональні особливості та процес формування інституту лобізму.....	441
<i>Мельничук Т.В.</i>	Кримінальний закон в системі правових заходів протидії організованій злочинній діяльності у зовнішньоекономічній сфері.....	443
<i>Мойсак С.</i>	Теоретичні та практичні фактори, що впливають на класифікацію актів управління за ознакою юридичного змісту.....	446
<i>Мустафасва А.С.</i>	Щодо визначення місця вексельного права в системі українського права.....	449
<i>Нарожна О.В.</i>	Профілактика суїциду військовослужбовців як форми девіантної поведінки.....	452
<i>Нігрєєва О.</i>	До питання про джерела виникнення іпотеки в Україні.....	454
<i>Оборотов И.Г.</i>	Вступлення в силу и начало действия нормативно-правового акта.....	457
<i>Обручков Р.</i>	Пенсійні виплати з накопичувальної пенсійної системи: можливі шляхи удосконалення.....	460
<i>Островська Л.</i>	Законопроектні роботи з питання про похідні позови акціонерів.....	465
<i>Палій Н.І.</i>	Особливості правового режиму рекреаційних зон та територій.....	467
<i>Писаренко Л.М.</i>	Прояви правової свідомості студентів-правознавців як свідчення фахової професійної зрілості.....	469
<i>Романенко М.</i>	Теоретические аспекты заключения мирового соглашения в уголовном процессе как важнейшей юридической гарантии в сфере альтернативных форм разрешения правовых конфликтов.....	472
<i>Романова Е.В.</i>	Определение специального субъекта преступления по уголовному праву Украины.....	475
<i>Свида О.Г.</i>	До проблеми розмежування компетенції адміністративних судів із судами інших судових юрисдикцій.....	477
<i>Сокурєнко О.М.</i>	Особливості суб'єкта злочину пов'язаного з ухиленням від відбування покарання у виді позбавлення волі.....	480
<i>Стеблинська О.С.</i>	Деякі негативні соціальні аспекти пияцтва і наркотизму та їх криміногенні властивості в структурі злочинності неповнолітніх.....	482
<i>Татік Ю.М.</i>	Криміналістичні проблеми призначення комплексної експертизи по кримінальним справам щодо порнографії.....	485

<i>Тацішин І.Б.</i>	Застосування адміністративної відповідальності за порушення законодавства про рекламу в Україні.....	488
<i>Ткаля О.В.</i>	Проблеми правового імунітету в кримінальному процесі.....	491
<i>Товмазова Є.М.</i>	Життя як об'єкт кримінально-правової охорони складу злочину, передбаченого ст. 137 КК України.....	494
<i>Трипульський Г.</i>	Особенности рассмотрения личных неимущественных споров между родителями и детьми.....	498
<i>Узунова О.</i>	До питання про визнання міжнародно-правових договорів джерелами кримінально-процесуального права.....	500
<i>Ульянова Г.О.</i>	Щодо поняття господарської компетенції.....	504
<i>Шевченко Н.М.</i>	Господарсько-правова відповідальність у співвідношенні з господарськими санкціями.....	506
<i>Юрій І.А.</i>	Миколаївське градоначальництво у системі державної влади Російської Імперії.....	509
<i>Антонюк У.</i>	До поняття про злочини проти довкілля у процесі діяльності залізничного транспорту.....	512
<i>Барбуков А.Б.</i>	Щодо необхідності розширення предмету злочину передбаченого ст. 263 КК України відносно зброї.....	515
<i>Бринзанська О.В.</i>	Проблеми притягнення до кримінальної відповідальності за злісну непокору вимогам адміністрації виправної установи.....	516
<i>Васильєва І.</i>	Межі повноважень конституційних судів в країнах СНД.....	519
<i>Восвода Ю.</i>	Вибори в Україні: проблеми застосування законодавства.....	522
<i>Гапало С.Ю.</i>	Способи визначення розміру неустойки.....	524
<i>Голдакова К.</i>	Деятельность церковных судов согласно уставу духовных консисторий в годы правления Александра II.....	526
<i>Грабчинська В.Ю.</i>	Щодо обставин, які враховуються при винесенні рішень про зобов'язання здійснити знесення об'єкта самочинного будівництва.....	529
<i>Грицан О.А.</i>	Окремі проблеми здійснення державного контролю за використанням та охороною надр органами спеціальної компетенції.....	532
<i>Дашковська А.</i>	Деякі особливості правового регулювання участі засобів масової інформації у виборчому процесі в Україні.....	535
<i>Дідик Р.В.</i>	Проблеми адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу.....	538
<i>Дмитренко І.В.</i>	Правові наслідки звільнення від кримінальної відповідальності: проблеми та перспективи вирішення.....	540
<i>Донін С.В.</i>	Правовий статус інспекції державного портового нагляду морського торговельного порту України.....	542
<i>Журавель М.В.</i>	Судова система лівобережної України в другій половині XVIII століття.....	545
<i>Карпечкін Т.</i>	Лізингові відносини як цивільна – правова категорія.....	547
<i>Киценко В.С.</i>	Договор налогового поручительства в налоговом законодательстве Украины.....	551
<i>Колтунова О.О.</i>	Міжнародно-правові стандарти транспарентності судової влади.....	554
<i>Комісарчук Р.В.</i>	Побудова слідчих версій на початковому етапі розслідування злочинів, вчинених у сфері приватизації державного та комунального майна.....	556